

Järjestö Sivistä -keskustelumalli

Keskustelumalli järjestöjen tuottaman yhteisöllisyyden ja yhteisöä rakentavan oppimisen merkityksen tunnustamiseen

Keskustelumalli on työkalu, jonka avulla voi suunnitella ja toteuttaa keskusteluja järjestöstä sivistyksen toteuttajana. Sivistyskeskustelu auttaa järjestöjä ymmärtämään järjestökoulutuksen ja järjestöjen toteuttaman toiminnan sivistyksellistä merkitystä yhteiskunnassa. Keskustelujen avulla voidaan tunnistaa järjestöllisen sivistyksen erityispiirteitä sekä lisätä ymmärrystä järjestöjen tuottaman 2020-luvun sivistyksen sisällöstä ja merkityksestä. Keskustelumallia voivat hyödyntää järjestöjen toiminnan kehittäjät, mutta sitä voidaan hyödyntää myös vapaaehtoisten osallistamisessa oman järjestönsä toiminta-ajatuksen tunnustamiseen.

Millaisen lisän järjestöllinen sivistys tuottaa suomalaiseen yhteiskuntaan? Entä miten järjestökoulutus osaltaan voi syventää järjestöjen tuottamaa sivistystä? Mikä on oppimisen rooli sivistyksessä? Mihin järjestöjen tuottamaa uudistavaa – transformatiivista - oppimista tarvitaan? Onko kestävän elämän taitojen oppiminen sivistymistä?

Sivistyskeskustelun voi toteuttaa isommalle tai pienemmälle osallistujajoukolla ja ajallisesti sen kesto voi muokata valitsemalla mukaan mallissa ehdotettuja sopivaksi koettuja elementtejä. Keskusteluun kannattaa varata 60–90 minuuttia.

Toteutustapa 1

(kun toteutus on isommalle osallistujajoukolla, sopii myös hybriditoteutukseen)

1. Tervetulosanat alla olevaa hyödyntäen, noin 2–3 minuuttia (Järjestön puheenjohtaja, toiminnanjohtaja tai tilaisuuden järjestäjä)

Tervetulo-osiossa nostettavia teemoja voivat olla mm.

- jokin konkreettinen esimerkki oman järjestön toiminnan tuloksena tapahtuneesta muutoksesta tiedoissa, taidoissa tai oppimisessa.
- kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuus vastata tässä ajassa havaittuun koulutukselliseen tarpeeseen.
- useampien järjestöjen toiminta-ajatuksen sisältyvä idea osaamisen lisäämisestä ja miten se yhdistää järjestökentän sivistystoimijoiksi

Tervetulosanoissa voi myös määritellä perinteiset sivistystoimijat (kuten yliopistot, koulut) ja nostaa niiden rinnalle vapaan sivistystyön toimijoiden (kuten yhdistys- ja järjestötoimijat) merkityksen. Minkälaista sivistystä järjestöt luovat, kun niiden toiminta perustuu yhdessä tekemiseen ja yhdessäoloon? Tuottavatko järjestöt toisenlaista sivistystä ohjatessaan jäseniään yhdessäoloon ja -toimimiseen?

2. Johdatus aiheeseen, noin 5–10 minuuttia (ulkopuolinen puhuja, esim. koko keskustelun ohjaaja) hyödyntäen alla olevaa kuvaa ja pohdintaa herätteleviä kysymyksiä:

Kuvassa kastelukannu edustaa järjestöjen toiminta-ajatuksen konkretisoitumista yhdessä jaetuiksi kokemuksiksi koulutuksen, tekemällä oppimisen tai vertaistoiminnan kautta. Järjestöissä näitä yhteisiä kokemuksia syvennetään, arvotetaan ja konkretisoidaan yhteiskunnallisen todellisuuden, verkostojen ja vallitsevien käsitysten kautta.

Kuinka järjestöt voisivat tunnistaa roolinsa yhteiskuntaa ja yhteisöjä uudistavina toimijoina? Voisiko järjestöjen tuottama uudistava oppiminen edistää ajankohtaisia tärkeitä teemoja, esimerkiksi kestävästä oppimisesta tai kestävästä sivistystä? Järjestöissä oppiminen ja sivistyminen voi tapahtua laaja-alaisesti verkostoissa, yhteisöissä sekä vallalla olevien ihmiskuvien avulla. Kuinka tämä oppiminen eroaa formaalista oppimisesta?

Kuva: Järjestöllinen sivistys kuvana. Teoksesta Fields, M. (toim.). (2021) Järjestöissä me innostutaan. Oppiminen ja kestävä sivistys järjestötoiminnassa.

Entä voidaanko sivistyksestä puhuminen kokea vieraannuttavana? Korostuuko sivistyksen ymmärryksessä tieto ja tiedollisuus? Miten opittua tietoa ja elämäkokemuksen mukana kertynyttä tietoa tuodaan esille? Tuleeko tiedosta sivistystä, kun sitä jaetaan ihmisten välisissä kanssakäymisissä, yhteisöissä? Onko uuden asian tai arvon sisäistäminen mahdollista ilman vuorovaikutusta yhteisöön? Mikä on järjestöjen merkitys sivistyksen välittäjinä, miksi tästä ei puhuta? Tulisiko järjestöjen ääntä kuunnella eri tavoin kuin nyt kuunnellaan? Minkä ryhmien äänet tulisi kuulua vapaan sivistystyön kentällä voimakkaammin ja miksi näin on? Mitä voisimme tälle asialle tehdä?

3. Johdantopuheenvuoron jälkeen keskustelua syvennetään yhteiskeskustelulla valitsemalla joko koulutuksellinen tai järjestötoiminnallinen näkökulma sivistykseen. Ensin tutustutaan valittuun materiaaliin, jonka jälkeen syventävä keskusteluvaihe voi olla noin 10 min ja keskustelua ohjaa ennakkoon sovittu henkilö (huomioidaan suunnitteluvaiheessa):

a) Koulutuksellinen näkökulma: Opintokeskus Siviksen [Järjestöissä me innostutaan -julkaisua](#) sekä alla olevia näkökulmia hyödyntäen.

Julkaisun tuloksia:

- Yhdessä toimimalla oppimisesta muokkautuu sivistystä.
- Vuorovaikutus on merkittävä oppimisen tuki.
- Järjestöjen koulutus on uudistavaa. Oppiminen muuttaa ajattelua kestävästä elämästä. Se vaikuttaa kulutusvalintoihin ja lisää jonkin verran myös yhteiskunnallista vaikuttamista.

Yhteisen keskustelun tueksi julkaisun tuottamia näkökulmia oppimisesta ja sivistyksestä järjestöissä:

Vuorovaikutuksen kautta syntyy osallisuutta, ja osallisuus vahvistaa yhteyttämme toisiini. Yhteyden vahvistaminen keskinäisellä jakamisella ja dialogisuudella luo sivistystä ja sivistyksestä syntyy tapa olla suhteessa toisiin ihmisiin, suhteessa maailmaan. Sivistys tukee yksilöitä muodostamaan ja ylläpitämään yhteisöjä.

Taitojen kehittymisen keskiössä on usein minä, mutta vapaan sivistystyön keskiössä olemme me. Koulutus lisää kykyä toimia yhteisöissä, osallisuuden ja yhdessä jakamisen taitoa.

b) Järjestötoiminnan näkökulma: Katsotaan yhdessä tiivistelmä [Suomi Areenan \(2021\) keskustelusta](#) (kesto noin 10 minuuttia) ja hyödynnetään alla olevia näkökulmia.

Suomi Areena-keskustelun jälkeen syvennytään järjestöjen asemaan sivistyksen tuottajina yhteiskunnassa. Miten järjestö omalla toiminnallaan tai olemassaolonsa kautta tuottaa sivistystä? Mitä on järjestöllinen sivistys?

Yhteisen keskustelun tueksi näkökulmia sivistyksestä järjestötoiminnassa:

Järjestöllinen sivistys on yhteiskunnallinen liima. Sivistys voisi olla yhdistelmä sydämen sivistystä sekä tietoja ja taitoja, joiden avulla olemme yhteiskunnallisia toimijoita, osa toimivaa demokratiaa. Voisiko sivistyksen keskiössä olla kyky ymmärtää niitäkin, joiden kanssa on eri mieltä? Sivistys on jatkuvan oppimisen prosessi, joka vaatii myös säännöllistä reflektointia itseen sekä yhteiskuntaan. Sivistys onkin verbi?

4. **Pienryhmäkeskustelut: noin 20 minuuttia ryhmissä sekä noin 10 minuuttia kaikki yhdessä. Keskusteluja ohjaa ennakkoon sovittu henkilö (huomioidaan suunnitteluvaiheessa).**

Osallistujat jaetaan ryhmiin (toteutus on mahdollista sekä lähitapaamisen että Teams'n pienryhmäjaon avulla, suositeltu ryhmäkoko noin 3–6 henkilöä), ja kullekin ryhmälle jaetaan omat kysymyksensä alla olevan ryhmittelyn mukaan. Kun osallistujia on paljon, useampi ryhmä voi pohtia samoja kysymyksiä. Ryhmissä valitaan sihteeri, joka kirjaa keskustelussa esitetyt ajatukset paperille/chattiin sovittun mukaan.

Ryhmä A

- a. Mitä sivistys mielestäsi on?
- b. Onko koulutus saanut aikaan muutosta järjestönne toiminnassa?
Jos kyllä, millaista? (jaa joku oma kokemus tästä)
- c. Toimivatko oppiminen ja kouluttaminen sivistyksen ainoina tuottajina?

Ryhmä B

- a) Minkälaista sivistystä järjestönne toiminnasta on syntynyt?
(erityisesti Suomi Areenaan liittyvä kysymys)
- b) Entä miten järjestönne koulutus ja sivistys edistävät kestävän elämän arvoja?
(erityisesti Suomi Areenaan liittyvä kysymys)

Ryhmä C

- a) Voisiko järjestösi toimia nykyistä aktiivisemmin yhteiskunnallisena sivistysvaikuttajana?
- b) Minkälaisia resursseja järjestösi tarvitsee voidakseen toimia aktiivina yhteiskunnallisena sivistysvaikuttajana?
- c) Onko järjestöllänne foorumi/verkosto, jossa on mahdollista jakaa ajatuksia sivistyksestä?

→ paluu ryhmistä yhteiseen tilaan, jonka jälkeen jokaisesta ryhmästä kirjuri esittelee ryhmänsä keskeiset ajatukset. Mahdollisuus yhteiskeskustelulle.

5. **Loppukeskustelu, noin 10 minuuttia (ennakkoon sovittu henkilö esim. koko keskustelun ohjaaja tai tilaisuuden järjestäjä, huomioidaan suunnitteluvaiheessa).**

Valitaan jompikumpi alla olevista kysymyksistä ja jaetaan puheenvuoroja:

- a) Minkälainen sivistystoimija järjestöni haluaa olla? Miten se toteutuu?
- b) Millainen olisi suomalainen yhteiskunta ilman nykyistä järjestöjen tuottamaa sivistystä?

Järjestö Sivistää -keskustelumalli

Keskustelumalli järjestöjen tuottaman yhteisöllisyyden ja yhteisöä rakentavan oppimisen merkityksen tunnustamiseen

Keskustelumalli on työkalu, jonka avulla voi suunnitella ja toteuttaa keskusteluja järjestöstä sivistyksen toteuttajana. Sivistyskeskustelu auttaa järjestöjä ymmärtämään järjestökoulutuksen ja järjestöjen toteuttaman toiminnan sivistyksellistä merkitystä yhteiskunnassa. Keskustelujen avulla voidaan tunnistaa järjestöllisen sivistyksen erityispiirteitä sekä lisätä ymmärrystä järjestöjen tuottaman 2020-luvun sivistyksen sisällöstä ja merkityksestä. Keskustelumallia voivat hyödyntää järjestöjen toiminnan kehittäjät, mutta sitä voidaan hyödyntää myös vapaaehtoisten osallistamisessa oman järjestönsä toiminta-ajatuksen tunnustamiseen.

Millaisen lisän järjestöllinen sivistys tuottaa suomalaiseen yhteiskuntaan? Entä miten järjestökoulutus osaltaan voi syventää järjestöjen tuottamaa sivistystä? Mikä on oppimisen rooli sivistyksessä? Mihin järjestöjen tuottamaa uudistavaa – transformatiivista - oppimista tarvitaan? Onko kestävä elämän taitojen oppiminen sivistymistä?

Sivistyskeskustelun voi toteuttaa isommalle tai pienemmälle osallistujajoukolle ja ajallisesti sen kesto voi muokata valitsemalla mukaan mallissa ehdotettuja sopivaksi koettuja elementtejä. Keskusteluun kannattaa varata 60–90 minuuttia.

Toteutustapa 2

(kun toteutus on pienemmälle osallistujajoukolle, enintään 10 henkilölle)

Keskustelun puheenvuorot jaetaan etukäteen valitun vetäjäparin kesken, esim. yhdistyksen puheenjohtaja tai toiminnanjohtaja sekä aktiivijäsen tai vaihtoehtoisesti koko keskustelun toteutuksesta voi vastata 2 aktiivijäsentä.

1. Tervetulosanat alla olevaa hyödyntäen, noin 2–3 minuuttia (Puhuja 1)

Tervetulo-osiossa nostettavia teemoja voivat olla mm.

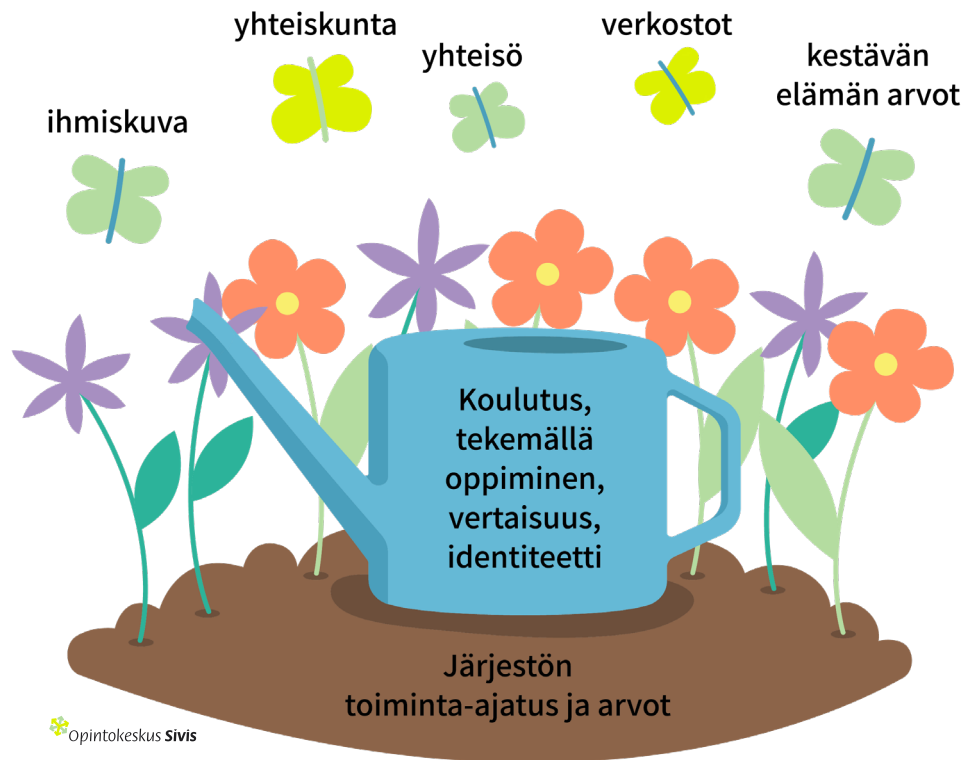
- jokin konkreettinen esimerkki oman järjestön toiminnan tuloksena tapahtuneesta muutoksesta tiedoissa, taidoissa tai oppimisessa.
- kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuus vastata tässä ajassa havaittuun koulukselliseen tarpeeseen.
- useampien järjestöjen toiminta-ajatuksen sisältyvä idea osaamisen lisäämisestä ja miten se yhdistää järjestökentän sivistystoimijoiksi

Tervetulosanoissa voi myös määritellä perinteiset sivistystoimijat (kuten yliopistot, koulut) ja nostaa niiden rinnalle vapaan sivistystyön toimijoiden (kuten yhdistys- ja järjestötoimijat) merkityksen. Minkälaista sivistystä järjestöt luovat, kun niiden toiminta perustuu yhdessä tekemiseen ja yhdessäoloon? Tuottavatko järjestöt toisenlaista sivistystä ohjatessaan jäseniään yhdessäoloon ja -toimimiseen?

2. Johdatus aiheeseen, noin 5–10 minuuttia (Puhuja 2) hyödyntäen alla olevaa kuvaa ja pohdintaa herätteleviä kysymyksiä:

Kuvassa kastelukannu edustaa järjestöjen toiminta-ajatuksen konkretisoitumista yhdessä jaetuiksi kokemuksiksi koulutuksen, tekemällä oppimisen tai vertaistoiminnan kautta. Järjestöissä näitä yhteisiä kokemuksia syvennetään, arvotetaan ja konkretisoidaan yhteiskunnallisen todellisuuden, verkostojen ja vallitsevien käsitysten kautta.

Kuinka järjestöt voisivat tunnistaa roolinsa yhteiskuntaa ja yhteisöjä uudistavina toimijoina? Voisiko järjestöjen tuottama uudistava oppiminen edistää ajankohtaisia tärkeitä teemoja, esimerkiksi kestävästä oppimisesta tai kestävästä sivistystä? Järjestöissä oppiminen ja sivistyminen voi tapahtua laaja-alaisesti verkostoissa, yhteisöissä sekä vallalla olevien ihmiskuvien avulla. Kuinka tämä oppiminen eroaa formaalista oppimisesta?

Kuva: Järjestöllinen sivistys kuvana. Teoksesta Fields, M. (toim.). (2021)
Järjestöissä me innostutaan. Oppiminen ja kestävä sivistys järjestötoiminnassa.

Voiko sivistyksestä puhuminen olla vieraannuttavaa? Korostuuko sivistyssanan ymmärryksessä tieto ja tiedollisuus? Miten opittua tietoa ja elämäkokemuksen mukana kertynyttä tietoa tuodaan esille? Tuleeko tiedosta sivistystä, kun sitä jaetaan ihmisten välisissä kanssakäymisissä, yhteisöissä? Onko uuden asian tai arvon sisäistäminen mahdollista ilman vuorovaikutusta yhteisöön? Mikä on järjestöjen merkitys sivistyksen välittäjinä, miksi tästä ei puhuta? Tulisiko järjestöjen ääntä kuunnella eri tavoin kuin nyt kuunnellaan? Minkä ryhmien äänet tulisi kuulua vapaan sivistystyön kentällä voimakkaammin ja miksi näin on? Mitä voisimme tälle asialle tehdä?

3. Johdantopuheenvuoron jälkeen keskustelua syvennetään yhteiskeskustelulla valitsemalla joko koulutuksellinen tai järjestötoiminnallinen näkökulma sivistykseen. Ensin tutustutaan valittuun materiaaliin, jonka jälkeen syventävä keskusteluvaihe voi olla noin 10 min ja keskustelua ohjaa ennakkoon sovittu henkilö (Puhuja 2):

a) Koulutuksellinen näkökulma: Opintokeskus Siviksen Järjestöissä me innostutaan -julkaisua sekä alla olevia näkökulmia hyödyntäen.

Julkaisun tuloksia:

- Yhdessä toimimalla oppimisesta muokkautuu sivistystä.
- Vuorovaikutus on merkittävä oppimisen tuki.
- Järjestöjen koulutus on uudistavaa. Oppiminen muuttaa ajattelua kestävästä elämästä. Se vaikuttaa kulutusvalintoihin ja lisää jonkin verran myös yhteiskunnallista vaikuttamista.

Yhteisen keskustelun tueksi julkaisun tuottamia näkökulmia oppimisesta ja sivistyksestä järjestöissä:

Vuorovaikutuksen kautta syntyy osallisuutta, ja osallisuus vahvistaa yhteyttämme toisiini. Yhteyden vahvistaminen keskinäisellä jakamisella ja dialogisuudella luo sivistystä ja sivistyksestä syntyy tapa olla suhteessa toisiin ihmisiin, suhteessa maailmaan. Sivistys tukee yksilöitä muodostamaan ja ylläpitämään yhteisöjä.

Taitojen kehittymisen keskiössä on usein minä, mutta vapaan sivistystyön keskiössä olemme me. Koulutus lisää kykyä toimia yhteisöissä, osallisuuden ja yhdessä jakamisen taitoa.

b) Järjestötoiminnan näkökulma: Katsotaan yhdessä tiivistelmä Suomi Areenan (2021) keskustelusta (kesto noin 10 minuuttia) ja hyödynnetään alla olevia näkökulmia.

Suomi Areena-keskustelun jälkeen syvennyttään järjestöjen asemaan sivistyksen tuottajina yhteiskunnassa. Miten järjestö omalla toiminnallaan tai olemassaolonsa kautta tuottaa sivistystä? Mitä on järjestöllinen sivistys?

Yhteisen keskustelun tueksi näkökulmia sivistyksestä järjestötoiminnassa:

Järjestöllinen sivistys on yhteiskunnallinen liima. Sivistys voisi olla yhdistelmä sydämen sivistystä sekä tietoja ja taitoja, joiden avulla olemme yhteiskunnallisia toimijoita, osa toimivaa demokratiaa. Voisiko sivistyksen keskiössä olla kyky ymmärtää niitäkin, joiden kanssa on eri mieltä? Sivistys on jatkuvan oppimisen prosessi, joka vaatii myös säännöllistä reflektointia itseen sekä yhteiskuntaan. Sivistys onkin verbi?

4. Ryhmäkeskustelut: noin 20 minuuttia ryhmissä sekä noin 10 minuuttia kaikki yhdessä. Keskusteluja ohjaa ennakkoon sovittu henkilö (Puhuja 1).

Osallistujat jaetaan kahteen ryhmään (toteutus on mahdollista sekä lähitapaamisena että Teams'n pienryhmäjaon avulla) ja kummallekin ryhmälle jaetaan valitut kysymysryhmät. Ryhmät voivat valinnan mukaan keskustella samoista tai eri kysymyksistä. Ryhmissä valitaan sihteeri, joka kirjaa keskustelussa esitetyt ajatukset paperille/chattiin sovitun mukaan.

Ryhmä A

- a. Mitä sivistys mielestäsi on?
- b. Onko koulutus saanut aikaan muutosta järjestönne toiminnassa?
Jos kyllä, millaista? (jaa joku oma kokemus tästä)
- c. Toimivatko oppiminen ja kouluttaminen sivistyksen ainoina tuottajina?

Ryhmä B

- a) Minkälaista sivistystä järjestönne toiminnasta on syntynyt?
(erityisesti Suomi Areenaan liittyvä kysymys)
- b) Entä miten järjestönne koulutus ja sivistys edistävät kestävän elämän arvoja?
(erityisesti Suomi Areenaan liittyvä kysymys)

Ryhmä C

- a) Voisiko järjestösi toimia nykyistä aktiivisemmin yhteiskunnallisena sivistysvaikuttajana?
- b) Minkälaisia resursseja järjestösi tarvitsee voidakseen toimia aktiivina yhteiskunnallisena sivistysvaikuttajana?
- c) Onko järjestöllänne foorumi/verkosto, jossa on mahdollista jakaa ajatuksia sivistyksestä?

→ paluu ryhmistä yhteiseen tilaan, jonka jälkeen jokaisesta ryhmästä kirjuri esittelee ryhmänsä keskeiset ajatukset. Mahdollisuus yhteiskeskustelulle.

5. Loppukeskustelu, noin 10 minuuttia (Puhuja 1).

Valitaan jompikumpi alla olevista kysymyksistä ja jaetaan puheenvuoroja:

- a) Minkälainen sivistystoimija järjestöni haluaa olla? Miten se toteutuu?
- b) Millainen olisi suomalainen yhteiskunta ilman nykyistä järjestöjen tuottamaa sivistystä?